

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 19 november – 12:00 uur d.d. 20 november

5.1.2e

Directie Communicatie. Vragen? Mail naar

5.1.5

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Covidpatiënten 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Nederlanders met twijfels over het laten inenten met een coronavaccin 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Virologen en vaccinatie-experts

Samenvatting

- Het advies van de Gezondheidsraad over de verdeling van het vaccin zorgt maar beperkt voor discussie over de gekozen strategie (eerst ouderen en kwetsbaren), maar zorgt vooral voor discussie over de vaccinatiebereidheid in zijn algemeenheid. Die discussie wordt gevoerd alsof het vaccin al voor de hele samenleving beschikbaar is: 'Ga jij 'm zetten? Waarom wel/niet?' Bij talkshow M geven de gasten (Kustaw Bessems, Guus Valk en Marieke Blom) aan dat deze discussie nog voorbarig is: 'laten we eerst aan de slag gaan met het advies van de Gezondheidsraad'.
- In het debat over de vaccinatiebereidheid wordt niet eenduidig gereflecteerd op de meest recente cijfers (slechts 60% die zich wil laten inenten). Gezondheidsexperts als arts-microbioloog Jan-Luc Murc, CBG-voorzitter Ton de Boer, en huisarts Bernard Leenstra zijn positief en denken dat zodra de vaccins uitgebreid zijn getest en beoordeeld én hier helder over wordt gecommuniceerd, de groep twijfelaars overstag gaat. Communicatie-experts zijn wat voorzichtiger en voorzien een minder hobbelige route. Hoogleraar gezondheidscommunicatie Julia van Weert noemt het 'een grote uitdaging', omdat er door iedereen wordt meegekeken naar de ontwikkeling van het vaccin. Volgens Van Weert moeten mensen vooral niet het gevoel krijgen dat hen 'iets door de strot is gedrukt'. Volgens directeur van campagnebureau Selmore Anja Froeling moet een vaccinatiecampagne vooral 'niet te braaf' zijn.
- De discussie over de vaccinatiebereidheid breidt zich uit naar zorgpersoneel dat sterk twijfelt over het laten van een vaccin (onderzoek TU Delft). Het Radboudumc in Nijmegen en zorgorganisatie Sensire laten weten dat ze het zorgpersoneel niet mogen verplichten, maar dat ze hen, net als bij de grieprik, willen stimuleren en overtuigen van het nut en de noodzaak.
- Het thema indirecte vaccinatieplicht kan ook het afgelopen etmaal rekenen op reacties. Zo reageert VVD-fractievoorzitter Vincent Karremans (Rotterdam) bij Op1 dat hij het 'niet raar' vindt om in de praktijk een vaccinatiebewijs te moeten laten zien. Trouw denkt ook na over de vraag: 'Hoe beloon je een vaccinatie tegen corona?'.
- Pfizer krijgt kritiek omdat ze het octrooi van hun vaccin niet willen vrijgeven. De houding van Pfizer is 'heel kwajijk', zegt octrooigemachtigde bij EP&C Mark Jolink. De vaccins die Pfizer kan leveren zijn 'bij lange na' niet genoeg, waardoor miljoenen extra mensen corona zullen oplopen, stelt Jolink. GroenLinks-Kamerlid Corinne Ellemeet vindt het een 'grof schandaal' en pleit ervoor dat de overheid ingrijpt. Juriste Ellen 't Hoen noemt een dwanglicentie 'een goede stok achter de deur'. Pfizer-CEO Albert Bourla zegt alleen 'kennis te willen delen met overheden en partners in de industrie'.
- Geruchten doen de ronde over de prijs van het Pfizer-vaccin; bronnen melden dat de Europese Unie een prijs is overeengekomen van €15,50 per Pfizer-vaccin. Nederland krijgt de beschikking over maximaal 11,7 miljoen vaccins, waarmee het bedrag dat Nederland zou moeten betalen op €181 uitkomt. Het is mogelijk dat bepaalde lidstaten korting krijgen op de vaccins. Een woordvoerder van de Europese Commissie en farmaceuten willen niet reageren.
- Ziekenhuisdirecteuren reageren verontwaardigd op het voorstel van Veiligheidsberaad-voorzitter Hubert Bruls om feestjes voor jongeren te organiseren met oud en nieuw; sommigen vallen nog net niet van hun stoel (AD). Bestuurder Peter Langenbach (Maasstad Ziekenhuis Rotterdam) zegt: "Al wordt soms gesuggereerd dat het in de ziekenhuizen alweer rustig is, het ligt nog steeds hartstikke vol." Hoogleraar epidemiologie Frits Rosendaal vindt thuisblijven 'echt het allerbelangrijkste', maar 'snapt' dat gezocht wordt naar alternatieven om zicht te blijven houden op het virus.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)**Slachtoffers**

- Het aantal sterfgevallen is vorige week (naar schatting 3.600 mensen) niet verder gestegen, maar blijft hoger dan gebruikelijk voor de tijd van het jaar (650 mensen meer), meldt het CBS. De onderzoekers hebben nog niet in kaart waaraan die mensen zijn overleden, maar de stijging komt waarschijnlijk vooral door de tweede coronagolf.

Identiteiten

- 130 cadetten van de Koninklijke Militaire Academie (KMA) in Breda zitten in quarantaine, nadat in drie verschillende pelotons meerdere positieve coronabesmettingen zijn vastgesteld. Op 11 november heeft in Den Helder bij het Koninklijke Instituut voor de Marine een 'ongeorganiseerd' feest plaatsgevonden.

Scenario's

- LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers zegt dat door de voortdurende afname van het aantal coronapatiënten we nog altijd mogen hopen dat er met de Kerst minder dan 1.000 patiënten in het ziekenhuis liggen.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Via de corporate social mediakanalen van VWS willen mensen meer informatie over de mondkapjesplicht: wanneer gaat het in? Welke boete krijg je als je er niet aan houdt? Discussie over de mondkapjes houdt aan: ze werken wel/niet; ik draag we wel/niet omdat...; het is wel/geen schijnveiligheid (dat laatste vooral op Facebook). Tot slot onduidelijkheid over de uitzondering voor mensen met een chronische ziekte. Voorbeelden worden gedeeld van mensen die in het OV worden geweigerd omdat ze geen mondkapje kunnen dragen.
- Op de social kanalen van minister De Jonge kritiek op de uitzonderingspositie van gebedshuizen inzake mondkapjes. Verder weer wat vaker signalen van mensen die zich onveilig voelen bij de beperkte maatregelen in het onderwijs. Zowel vanuit docenten als (gezinnen van) leerlingen in het voorgezet onderwijs.
- Het advies van de Nederlandse Sportraad lokt vragen uit over een gezonde leefstijl. Zo bespreekt NRC 'acht vragen over een betere leefstijl: zorgt die voor meer afweer tegen corona?' En: 'Hoe kom ik aan mijn tienduizend stappen per dag?'
- Bij Medialogica fundamentele vragen over de rol van wetenschap in coronatijd. 'Waarom zien we niet alle nieuwe wetenschappelijke inzichten die in de media verschijnen terug in de adviezen die bij het RIVM worden gemaakt?' En: 'Hoe gaan de media om met de wetenschap die niet alle antwoorden kan geven?'. [Bekijk hier Medialogica terug.](#)

Vaccin

- In de ochtendkranten worden weer verschillende vragen besproken met betrekking tot het vaccin. 'Hoe belooft je een vaccinatie tegen corona?' (NRC); 'Wat te doen met viruswaanzinnigen, de weigeraar en de sceptici?' (Trouw-columnist Stevo Akkerman); 'Is het vaccin straks wel veilig?' (Volkskrant). Ook in andere media vooral veel vraag-gerichte stukken. 'Wat hebben we geleerd van de Mexicaanse Griep?' (EenVandaag); 'Hoe ziet de samenleving er straks uit en mag je worden geweigerd als je niet bent ingeënt?' (Op1); 'Waarom heeft een groot deel van Nederland geen zin zich te laten vaccineren?' (Beau).
- Op de social mediakanalen van VWS doorklinkt veel twijfel over de werking van een vaccin en of dit dan ook wel eerst aan ouderen en zwakkeren moet worden gegeven.
- Op de social mediakanalen van VWS vinden allerlei onderlinge discussies plaats over het opleggen van een (indirecte) vaccinatieplicht.
- Vragen die op social media worden gesteld door specifiek jongeren, zijn onder meer: "Ik heb een gezond lijf, waarom zou ik me moeten laten inenten?"; "Het gezondheidsrisico van corona is voor jongeren erg laag, waarom zou ik me moeten laten inenten met een vaccin waarvan de gezondheidsrisico's mij nog niet bekend zijn?"; "Wat zijn de langetermijneffecten?"

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- De Europese Unie keurt mogelijk in de tweede helft van december de vaccins van Pfizer en Moderna goed, zegt voorzitter Ursula von der Leyen van de Europese Commissie.
- De WHO adviseert landen om geen gebruik meer te maken van het virusremmende Remdesivir bij coronapatiënten die in het ziekenhuis zijn opgenomen. Volgens de WHO heeft het middel "geen belangrijk effect" op de gezondheid van Covid-19-patiënten, ongeacht hoe ziek ze zijn. Het advies is vrijdag gepubliceerd in het British Medical Journal.
- LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers merkt dat onder meer de diagnoses van kanker achterlopen. Dit kan ertoe leiden dat kankerpatiënten minder kans op volledig herstel hebben.
- Het advies van de Nederlandse Sportraad luidt: sport moet een publieke voorziening worden om serieus bij te kunnen dragen aan een 'vitale en veerkrachtige' samenleving. "De pandemie van de bewegingsarmoede was al een probleem, maar nu blijkt beweging cruciaal om voldoende weerbaar te blijven", zegt voorzitter Michael van Praag.
- Bij zorginstelling TanteLouise (West-Brabant) worden slimme brillen gebruikt zodat medewerkers en leerlingen vanuit huis mee kunnen kijken in een verpleeghuis. Hierdoor wordt het tekort aan werknemers en het ziekteverzuim opgevangen, en kunnen er sneller mensen worden ingewerkt om te helpen.
- NZa meldt dat meer mensen door hun huisarts worden doorverwezen naar het ziekenhuis of naar een kliniek voor geestelijke gezondheidszorg. Het aantal ligt nog wel lager dan het zonder corona-uitbraak zou zijn geweest, maar het stijgt ten opzichte van vorige week. De NZa kan nog niet zeggen of dat een rechtstreeks gevolg is van het dalende aantal coronagevallen en ziekenhuisopnames.
- Belgische gynaecologen zeggen dat mannen die corona hebben gehad, een grotere kans hebben op sterk verminderde spermakwaliteit.

Onderzoeken

- Uit onderzoek van CNV (onder 3.000 thuiswerkende leden) blijkt dat zeven op de tien werkenden die nu veelal vanuit huis werken, dat willen blijven doen als de coronacrisis voorbij is. 45% van de ondervraagden wil dat afspraken buiten de deur na de crisis online blijven gebeuren. Maar thuiswerkers kampen ook met klachten; vier op de tien hebben meer fysieke klachten en 44% beschikt niet over een arbo-verantwoorde werkplek. CNV pleit daarom voor extra fiscale voordelen voor thuiswerkmiddelen. "Tijd dat werkgevers zo snel mogelijk met een langetermijnbeleid op thuiswerken komen," zegt CNV-voorzitter Piet Fortuin.
- Uit onderzoek van Hart van Nederland (onder 3.400 deelnemers) blijkt dat voor 46% het krijgen van meer vrijheden geen reden is om zich te laten vaccineren tegen corona. Voor 43% zou meer vrijheid wél doorslaggevend zijn om zich te

laten vaccineren. Een inenting zou volgens een kleine meerderheid van de ondervraagden niet het enige ticket naar vrijheid moeten zijn. 52% vindt dat een negatieve coronatest moet volstaan om bijvoorbeeld naar een concert te mogen, 37% is het hier niet mee eens. Circa 80% is het eens met het advies van Gezondheidsraad dat ouderen en zieken voorrang moeten krijgen. 14% van de deelnemers is het hier niet mee eens.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuiglijke waarnemingen)?

- NU'91-woordvoerder en verpleegkundige Femke van der Palen zegt dat zorgmedewerkers in ziekenhuizen en verpleeghuizen nog weinig merken van het dalende aantal besmettingen en het dalende aantal ziekenhuisopnames. Vooral in de Randstad is de werkdruk 'nog echt heel hoog' en krijgen ze de hoge aantallen covidpatiënten niet weggewerkt. Volgens Van der Palen liep iedereen in de zorg al op het laatste stukje energie. "En dat is alleen maar erger geworden." Een zorgwekkende ontwikkeling is volgens Van der Palen dat er nu patiënten in ziekenhuizen binnenkomen voor reguliere zorg, die veel zieker zijn doordat de reguliere zorg is uitgesteld. "We zien dat bijvoorbeeld op oncologieafdelingen." De problemen in de verpleeghuizen zijn voorlopig ook nog niet opgelost, de besmettingscijfers zijn 'extreem hoog'. Van der Palen maakt zich zorgen over de winterperiode, waarin meer mensen getest zullen moeten worden en in isolatie moeten totdat ze de testuitslag hebben; is het corona of griep?
- Een corona-uitbraak in daklozenopvang Jansveld in Utrecht maakt dat personeel drank en drugs koopt voor verslaafden die vanwege strenge quarantainemaatregelen binnen moeten blijven. Woordvoerder van de Tussenvoorziening (organisatie waar de opvang onder valt) Mieke Kort reageert: "Nood breekt wet." De mensen zijn namelijk afhankelijk van middelen en hiermee helpt de opvang dat de daklozen binnen blijven. Onder het personeel heerst angst en onvrede over de situatie. Een van de medewerkers zegt dat het team niet is toegerust om mensen die besmet zijn op te vangen en te begeleiden. Er zouden ook niet genoeg beschermingsmaterialen zijn, waardoor sommige medewerkers niet aan het werk willen. Medewerkers zijn ook gefrustreerd omdat er niet specifiek op papier staat hoe om te gaan met bepaalde crisissituaties in de opvang.

Welke geruchten worden genoemd?

- Nederland is mogelijk € 181 miljoen kwijt voor Pfizer-vaccins. Persbureau Reuters meldt op basis van bronnen dat de Europese Unie een prijs van € 15,50 per vaccin overeen is gekomen. Nederland krijgt de beschikking over maximaal 11,7 miljoen vaccins. De kostenpost van € 181 miljoen staat allerm minst vast. Niet bekend is of de prijs van € 15,50 klopt. Mogelijk krijgen bepaalde lidstaten ook kortingen op de vaccins. Een woordvoerder van de Europese Commissie weigerde tegen Reuters in te gaan op de voorwaarden en de prijsstelling. Ook de farmaceuten wilden niet reageren.
- Bronnen melden aan de politieke redactie van RTL Nieuws dat mogelijk alle restaurants vanaf half december openen met strenge maatregelen. In eerste instantie werd gewerkt aan een experiment met heropening van 25 restaurant, maar inmiddels is het ook een serieuze optie alle restaurant te laten openen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffenen en betrokkenen?

- Volgens ANVR-reisorganisatie wordt er volop geboekt voor reizen vanaf april 2021 in de verwachting dat de meeste reisadviezen dan geel zullen zijn.
- Eigenaresse Monique Wirtz van bowling Huizen opent vrijdag de bar bij de bowlingbanen weer. "Het is niet schoppen tegen de coronamaatregelen. Het is gewoon pure noodzaak. [...] Laat m'n tent niet failliet gaan", zegt ze. Monique is de onduidelijkheid rondom de maatregelen zat. Eerst moesten de banen tegelijk dicht met de horeca, maar toen de horeca weer open mocht behoorde ze opeens tot 'binnensport' en moest ze nog langer dicht blijven.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Centrum voor bijwerkingen Lareb, hamert erop dat alle coronavaccinaties goed geregistreerd moeten worden. Directeur Agnes Kant vindt dat het voor zorginstanties vastgesteld moet worden, maar ook voor de patiënt zelf. Het is volgens Kant belangrijk om dit te doen, zodat het vertrouwen wordt gegeven dat de veiligheid in orde is.
- In een open brief van gemeente Urk, GGD Flevoland, Zorggroep Oude en Nieuwe Land, zorgcentrum Talma Haven en huisartsen worden de inwoners van Urk opgeroepen om zich aan de maatregelen te houden.
- GGD GHOR-voorzitter André Rouvoet wil graag een OMT-advies over het 'massale' testplan van minister De Jonge. Daarin zouden vragen moeten beantwoord als: 'is het zinvol?' en: 'wat levert het op?'.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- NRC analyseert waarom het Nederlandse zorgsysteem 'direct overbelast' raakt bij de opleving van een virus. Klinisch epidemioloog Christien van der Linden en SEH-artsen vinden dat de efficiëntie is doorgeschoten. "We sturen patiënten nu zo snel mogelijk naar huis toe, met het risico dat ze sneller terugkomen", aldus Van der Linden.
- Politiek-commentator Fons Lambie (RTL) over de geruchten dat restaurants mogelijk open gaan in december: "Dat is de serieuze optie die nu op tafel ligt." De eerste datum die genoemd is, is half december. Het hangt volgens Lambie af of de daling van het aantal besmettingen doorzet. "Daarnaast is de vraag: kun je een duidelijk onderscheid maken tussen een restaurant en tussen een café. En de handhaving, we weten van afgelopen zomer dat de handhaving niet altijd overal even streng was. Dus dat zijn allemaal punten die nog moeten worden uitgewerkt."

- Arts-microbioloog Jean-Luc Murk (Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis Tilburg) reageert bij Beau op restaurants die mogelijk weer open gaan: "Als het aantal besmettingen flink daalt, en er worden goede maatregelen genomen, dat je daar veilig kan zitten, dan denk ik dat het een hele serieuze optie ook is."

Kritiek op de 'octrooi-opstelling' van Pfizer

- Pfizer-CEO Albert Bourla zegt: "We zijn een commercieel bedrijf en hebben enorme risico's genomen met de ontwikkeling van ons vaccin." Pfizer zegt desgevraagd wel 'kennis te willen delen met overheden en partners in de industrie', maar te willen voorkomen dat 'slechte individuen en instellingen profiteren van hiaten in de patenten en dat potentieel gevaarlijke namaakproducten die de patiënt bereiken'.
- Octrooigemachtigde Mark Jolink (EP&C) vindt de houding van Pfizer 'heel kwalijk'. Vooral omdat de farmaceut dit jaar 'slechts' vijftig miljoen vaccins kan produceren en volgend jaar 1,3 miljard. Dit is 'bij lange na' niet genoeg en dus zal de productieovertraging 'enorm' zijn. "In die tijd lopen miljoenen mensen corona op."
- GroenLinks-Kamerlid Corinne Ellemeet: "Het mag niet zo zijn dat een farmaceut winst boven gezondheid plaatst. In deze coronapandemie is dat al helemaal een grof schandaal. Dan moet de overheid ingrijpen."
- Juriste Ellen 't Hoen, die onder meer de WHO adviseert, vindt een dwanglicentie (dwingt Pfizer om af te zien van zijn patent) een 'goede stok achter de deur'. Octrooien zijn in de farmaceutische industrie niets gek, maar 'de schoen wringt in het geval van Pfizer', zegt 't Hoen. "Het pleit voor AstraZeneca dat er afspraken zijn gemaakt met producenten in derdewereldlanden, zodat ook daar snel vaccins geproduceerd kunnen worden."

Vaccinatie-advies Gezondheidsraad

- Het advies wordt breed besproken in de ochtendkranten. 'Wie eerst?' (AD); 'Kwetsbaren eerst, toch? Het is ingewikkelder' (NRC); 'Eerst de kwetsbaren, dat levert de meeste gezondheidswinst op' (Trouw); 'Kiezen tussen kwetsbaren' (De Telegraaf); 'Voorrang bij vaccinatie voor 60-plusser en zieke' (Volkskrant); 'Gezondheidsraad: Ouderen en zieken als eerste vaccineren, maar andere strategieën nog mogelijk' (FD).
- Voorzitter van de Gezondheidsraad Bart-Jan Kullberg zegt dat je volgens de medische ethiek-principes de hele bevolking zo gezond mogelijk wil houden; zoveel mogelijk levens of levensjaren redden. De zwaksten komen dan het eerst in aanmerking; het risico dat mensen hebben om te overlijden. Volgens Kullberg hebben huisartsen goed in de gaten wie de kwetsbaren in onze samenleving zijn en zullen de meeste van deze mensen het vaccin krijgen.
- Ton de Boer van het CBG reageert bij Op1 op het advies ("lag in de lijn der verwachtingen"), maar zegt dat hij eerst nog de studieresultaten moet zien om een oordeel te kunnen vellen. Hij vindt strategie 1 de meest logische. Groepsimmunitet is lastig vanwege de beschikbaarheid –je moet dus kiezen en hij snap dat de keuze die is gemaakt.
- Arts-microbioloog Jean-Luc Murk (Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis Tilburg) zegt: "Helemaal mee eens met dit voorstel. Dit zijn de kwetsbaarste mensen met de grootste kans te overlijden, of in het ziekenhuis te komen, dus die moet je als eerste beschermen." Bij eerst het vaccineren van jongeren, ben je volgens Murk te veel afhankelijk van de vaccinatiebereidheid van jongeren.

Vaccinatiebereidheid

- Dat de vaccinatiebereidheid nu op 60% ligt, komt volgens Ton de Boer van het CBG onder meer omdat de gegevens daarover "van de farmaceuten zelf komt". Hij verwacht dat dit percentage stijgt zodra de toezichtsautoriteiten ernaar hebben gekeken en hun oordeel gaan communiceren. Twijfel over de snelheid waarmee het vaccin wordt ontwikkeld kan De Boer ook uitleggen: "Ze boorduren voort op bestaande technieken, maar alles is veilig –er worden geen stappen overgeslagen." Dat zorgpersoneel zich niet als eerste in zou willen laten inenten ([studie TU Delft en RIVM](#)) trekt ook wel weer bij denkt De Boer. Het zorgpersoneel wacht volgens hem op de goede beoordeling van de toezichtsautoriteiten.
- Woordvoerder Dennis Verschuren (Radboudumc Nijmegen) zegt dat het promoten en stimuleren van personeel waarschijnlijk zal gebeuren met een campagne zoals bij de griepvaccinatie. Ze zullen het gesprek aangaan met personeel over het nut en de noodzaak van de vaccinatie.
- Zorgorganisatie Sensire (Achterhoek en Liemers) zal het personeel waarschijnlijk dringend verzoeken zich te laten inenten. Volgens woordvoerder Arend Pleijsier kan verplichten niet, maar stimuleren en makkelijker maken kan wel.
- Bestuurder Peter Langenbach (Maasstad Ziekenhuis Rotterdam) 'is ervan overtuigd' dat het percentage bereidwilligen omhooggaat wanneer er vertrouwen is in het vaccin.
- Huisarts en gast spreker Bernard Leenstra bij Beau: "Steeds meer mensen beginnen te twijfel. Reden ook dat ik hier zit. Hebben we het vaccin eindelijk, neemt de bereidheid af. Dat is een probleem." Voor groepsimmunitet maakt het niet uit waar je begint met vaccineren, dan gaat het er om dat er voldoende mensen zijn ingeënt en wie dat zijn geeft niet.
- Presentator Erik Hofstra: "Kom maar op! Het vaccin voelt toch een beetje als de deur naar vroeger, terug naar het café."
- Artiest Ali B twijfelt aan wel of geen vaccin nemen. "Er is zo veel informatie en zo veel tegengestelde informatie. Ook een gebrek aan informatie. Ik neig wel om 'm te nemen."
- Arts-microbioloog Jean-Luc Murk (Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis Tilburg) maakt zich geen zorgen over de twijfel die er in de samenleving is: "Vind het niet zo gek dat mensen nu twijfelen -de studies zijn nog niet klaar. Die zijn binnenkort wél klaar en dan komt alle informatie op tafel en weten we alle details. En dan ben ik ervan overtuigd dat we een goed verhaal hebben en iedereen kunnen overtuigen."
- Bij Beau zitten twee vaccinietwijfelaars aan tafel. Twijfelaar Eva (student Rechten): "Ik twijfel niet door gebrek aan vertrouwen in deskundigen, maar vooral de langetermijneffecten. Ik denk dat wij een leeftijdscategorie zijn die relatief

weinig effect van het virus hebben meegemaakt, we worden er niet heel ziek van. Terwijl, als we ons laten inenten en over tien jaar schijnen die en die effecten eraan verbonden te zijn, zijn wij er wel heel erg de dupe van. Als ik over tien jaar onvruchtbaar ben, ben ik daar denk ik meer de dupe van dan iemand die 45 - 50-plus is." Ook: "En waarom is er nog nooit eerder met recordsnelheid een vaccin op de markt gebracht? Nu kan het ineens wel."

- Twijfelaar Monique (voedingsdeskundige) zegt bij Beau: "Ik ga die prik niet nemen. Wat is het effect op de lange termijn? Ik snap echt wel dat iets snel ontwikkeld kan worden, maar waarom is zo'n vaccin opeens zo hot item ten opzichte van griep normaal. Daar haal ik ook geen prik voor en dan moet ik nu eens dit wel doen voor corona, terwijl we ook gewoon een immuunsysteem hebben dat werkt. Mijn eigen familieleden zijn goed door corona gekomen, dan vind ik het wel een dingetje dat we een vaccin moeten. Je moet zelf die keuze kunnen maken. Ook geen indirecte verplichting."

Vaccinatiecampagne

- Directeur van campagnebureau Selmore Anja Froeling zegt dat een vaccinatiecampagne 'niet te braaf' moet zijn. Je staat ergens voor en mensen gaan er dan over met je in gesprek. Belangrijk in de communicatie dat je de taal spreekt van je publiek en oprecht geïnteresseerd bent in wat hen bezighoudt. Froeling denkt dat humor kan helpen; dat raakt mensen.
- Hoogleraar gezondheidscommunicatie Julia van Weert ziet de coronavaccinatiecampagne als 'een grote uitdaging'. Nog nooit werd er zo meegekeken met de ontwikkeling van een vaccin. Volgens Van Weert moet er heel goed worden onderzocht waar mensen over nadenken. Waarom zouden ze het wel doen? Waarom zouden ze het niet doen? Als er iets in het hoofd van mensen zit, dat niet waar is; dat proberen weg te nemen. Als mensen het gevoel krijgen dat iets "hen door de strot gedrukt wordt", kan dat weerstand oproepen en een averechts effect hebben. Het is belangrijk om open en eerlijk te zijn, zodat mensen een goed geïnformeerde keuze kunnen maken.
- Huisarts Bernard Leenstra zegt dat er [voor de communicatie] echt een onderscheid gemaakt moet worden tussen de terechtzorgen en angsten die mensen of jongeren kunnen hebben, en de anti-vaxxers, de complotdenkers.

Indirecte vaccinatieplicht

- In de media wordt de 'indirecte vaccinatieplicht' besproken. 'Hoe beloon je een vaccinatie tegen corona?' En: 'Krijgen gevaccineerden volgend jaar privileges?' (Trouw).
- Vincent Karremans (fractievoorzitter VVD in Rotterdam) reageert bij Op1 op de VVD-motie van Kamerlid Hayke Veldman: "Er komt geen vaccinatieplicht, geen boete als je je niet vaccineert." Maar in de praktijk moeten laten zien dat je óf een vaccin hebt, óf een sneltest neemt, "vind ik niet raar". Volgens Karremans is het aan ondernemers om dat te bepalen – "dat kun je als overheid niet tegenhouden."
- Op1-presentator Jort Kelder: "Het wordt het nieuwe mondkapje, die prik. De grenzen verschuiven steeds naar meer plekken waar het straks nodig is."
- Volkskrant-columnist Kustaw Bessems vindt het 'vreemd en onhandig' dat woensdag tijdens het coronadebat al werd gesproken over een indirecte vaccinatieplicht. Als je pragmatisch kijkt, kun je eerst de kwetsbaren vaccineren en daarna de rest van de bevolking die wel wil. De redenen die mensen hebben om te twijfelen zijn normale redenen, waar een prima antwoord op gegeven kan worden, volgens Bessems. Hij is teleurgesteld dat het politieke spel gespeeld wordt.
- ING-hoofdeconoom Marieke Blom wil nog niet nadenken over een indirecte vaccinatieplicht: "Laten we blij zijn als we die eerste 4 miljoen vaccins gezet hebben voor de zomer."

Oud & Nieuws-feestjes voor jongeren

- Sommige ziekenhuisdirecteuren vielen, volgens het AD, 'nog net niet van hun stoel' in reactie op het idee van Veiligheidsberaad-voorzitter Hubert Bruls. Ziekenhuisbestuurder Peter Langenbach (Maasstad Ziekenhuis Rotterdam) heeft de plannen 'met open mond aangehoord'. Langenbach wijst naar Canada waar het idee, rondom Thanksgiving, zonder succes is uitgevoerd. "Al wordt soms gesuggereerd dat het in de ziekenhuizen alweer rustig is, het ligt nog steeds hartstikke vol", zegt hij. Kijk naar de mogelijkheden die er wel zijn, zegt Langenbach. Als het in kleine groepen en deels digitaal kan, dan is hij daar een voorstander van.
- Jongerenwerkers zijn het eens met Bruls dat het vuurwerkverbod voor onrust zal zorgen tijdens oud en nieuw. "Als je niets organiseert, gaan ze het zelf invullen", zegt Jerrol Lashley, teamcoach jongerenwerk in de regio West-Friesland. Lashley denkt dat de creatieve plannen er 'zeker' voor kunnen zorgen dat sommige jongeren zich niet met illegaal vuurwerk zullen bezighouden tijdens oud en nieuw. "Ook met de bestaande coronaregels..."
- Hoogleraar epidemiologie Frits Rosendaal vindt thuisblijven 'echt het allerbelangrijkste' om het virus te voorkomen, maar snapt dat er wordt gezocht naar alternatieven voor oud en nieuw om zo zicht te houden op het gedrag van mensen. Het plan om met een negatieve test een 'veilige bubbel' in een club te creëren is volgens Rosendaal het overwegen waard. "Een sneltest aan de deur bovenop een verplichte negatieve coronatest is ook nog een optie".

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- Politiek commentator Guus Valk (NRC) vindt dat het kabinet bij elke beleidsbeslissing tijdens deze crisis de publieke opinie betreft. "Ze zijn als de dood dat ze iets doen en eigenlijk voor de troepen uitlopen. Dat zie je hier [vaccinatiebesluit] ook gebeuren. Daar worden ze onzeker van."